

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft : Grondwettelijk Hof – rolnummer 7438 – de prejudiciële vragen betreffende artikel 348-11 van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Cassatie

Bijlage: kennisgeving van 8 oktober 2020 van de griffie van het Grondwettelijk Hof

1. Voorafgaand

Door de griffier van het Grondwettelijk Hof werd aan de heer minister-president van de Vlaamse Regering bij brief van 8 oktober 2020 kennis gegeven van de volgende prejudiciële vragen, gesteld door het Hof van Cassatie:

“Schendt artikel 378-11 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 22 en 22bis van de Grondwet, al dan niet gecombineerd met de artikelen 8 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 3 van het internationaal verdrag inzake de rechten van het kind, wanneer de vordering tot adoptie wordt geformuleerd door de kandidaat adoptant bij dewelke het kind al lange tijd werd geplaatst, in die zin dat dit artikel de rechter niet toelaat over te gaan tot een globale analyse van het belang van het kind maar hem ertoe verplicht zich te beperken tot de analyse van de restrictieve voorwaarden van dit artikel, waarbij hij, indien de vader of de moeder van het kind weigert in de adoptie toe te stemmen, de adoptie toch kan uitspreken, maar enkel indien na een grondig maatschappelijk onderzoek gebleken is dat deze persoon zich niet meer om het kind heeft bekommerd of de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar heeft gebracht?”

“Schendt artikel 348-11 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet gecombineerd met de artikelen 8 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 3 van het internationaal verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre deze bepaling een onderscheid maakt tussen het geval waarin een ouder weigert toe te stemmen in de adoptie van het kind, in welk geval de rechter het belang van het kind niet mag beoordelen, en het geval waarin een andere persoon die wettelijk verplicht is zijn toestemming te geven, weigert toe te stemmen in de adoptie van het kind, in welk geval de rechter wel rekening dient te houden met het belang van het kind?”

Door de griffie werd in voormelde brief meegedeeld dat de Vlaamse Regering over 45 dagen beschikt, vanaf de ontvangst van de brief, om eventueel – bij ter post aangetekende zending – een memorie in te dienen. Deze termijn verstrijkt in casu op 23 november 2020.

2. Eventuele tussenkomst van de Vlaamse Regering bij het Grondwettelijk Hof

De prejudiciële vragen hebben betrekking op artikel 345-11 van het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel betreft de toestemmingen in het kader van een adoptieprocedure.

Artikel 345-11 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt:

“Ingeval een persoon die overeenkomstig de artikelen 348-2 tot 348-7 in de adoptie moet toestemmen, dit weigert te doen, kan de adoptie op verzoek van de adoptant, van de adoptanten of van het openbaar ministerie toch worden uitgesproken indien de familierechtbank van oordeel is dat de toestemming op onverantwoorde wijze is geweigerd.

Wanneer evenwel de vader of de moeder van het kind weigert in de adoptie toe te stemmen, kan de rechtbank de adoptie pas uitspreken wanneer na een grondig maatschappelijk onderzoek gebleken is dat deze persoon zich niet meer om het kind heeft bekommerd of de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar heeft gebracht, behalve wanneer het gaat om een nieuwe adoptie of wanneer het gaat om de adoptie van het kind of van het adoptief kind van een echtgeno(o)t(e), van een samenwonende partner of van een voormalige partner ten aanzien van wie een gemeenschappelijk ouderlijk engagement bestaat.

Om het onverantwoorde karakter te beoordelen van de weigering om toestemming te verlenen, houdt de rechtbank rekening met het belang van het kind.”

Krachtens artikel 5, §1, II, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, valt het gezinsbeleid met inbegrip van alle vormen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen onder de bevoegdheid van de gemeenschappen. De gemeenschapsbevoegdheid inzake het gezinsbeleid heeft echter geen betrekking op aangelegenheden van burgerlijk recht, zoals adoptie en afstamming (J. Velaers, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving, vijftig jaar adviezen aan wetgevende vergaderingen, in het licht van de rechtspraak van het Arbitragehof*, Antwerpen-Apeldoorn, Maklu-uitgevers, 1990, 700), die een federale bevoegdheid zijn. De gemeenschappen kunnen wel de begeleiding van kandidaat-adoptanten en kandidaat-geadopteerden regelen (zie J. Velaers, o.c., 700).

De problematiek van deze prejudiciële vragen valt dus onder de bevoegdheid van de federale wetgever.

De prejudiciële vragen hebben enkel betrekking op de mogelijke schending door federale bepalingen, van artikel 10 (gelijkheidsbeginsel), 11 (non-discriminatiebeginsel), 22 (eerbiediging van privé-leven en gezinsleven) en 22bis (rechten van het kind) van de Grondwet. Al dan niet gecombineerd met artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950 en artikel 3 van het internationaal verdrag inzake de rechten van het kind.

In de voormelde omzendbrief staat dat als een decreet van het Vlaams Parlement in het geding is, de Vlaamse Regering altijd een memorie indient. De omzendbrief stelt tevens dat het ook aangewezen is om tussen te komen in de zaken waar wetgeving of decreetgeving van andere overheden ter discussie staat, maar waar de uitspraken van het Grondwettelijk Hof een impact (kunnen) hebben op de wettigheid van actuele of toekomstige Vlaamse regelgeving.

De afloop van deze procedure heeft op het eerste gezicht geen impact op de wettigheid van actuele of toekomstige Vlaamse regelgeving. Mocht het Grondwettelijk Hof oordelen dat de federale bepalingen, waarop de prejudiciële vragen betrekking hebben, voornoemde grondwettelijke regels

zouden schenden, dan komt het uitsluitend aan de federale overheid toe om eventueel nieuwe beleidskeuzes te maken met het oog op het wegwerken van de vastgestelde schending.

Gelet op het voorgaande heb ik beslist om niet tussen te komen in deze zaak bij het Grondwettelijk Hof.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE